

Otázka: Sociální pojištění

Předmět: Ekonomie

Přidal(a): Dudis

Zákon o všeobecném sociálním pojištění upravuje tři druhy pojištění:

- Důchodové
- Nemocenské
- Příspěvek na státní politiku zaměstnanosti

PLÁTCI POJIŠTĚNÍ

- Zaměstnanci
 - pod pojmem ZC se chápe, ZC v pracovním poměru a nebo osoby činné na základě Dohody o pracovní činnosti (Dohoda o provedení práce)...
 - členové družstva, soudci, poslanci, senátoři, členové zastupitelstev, členové vlády, pěstouni, vězni, kteří byli během výkonu trestu zařazeni k výkonu práce
 - ZC jsou poplatníky pouze pojištění na důchodové pojištění

- Zaměstnavatelé

- ZL jsou libovolné PO či FO, které zaměstnávají alespoň jednoho ZC
 - ZL jsou poplatníky pojištění důchodového, nemocenského a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti
-
- OSVČ
 - OSVČ jsou povinni platit důchodové pojištění a příspěvek na státní politiku zaměstnanosti, nemocenské pojištění je dobrovolné
-
- Osoby dobrovolně účastné důchodového pojištění
 - jsou povinny platit pojištění ne důchodové pojištění

POJISTNÉ

- pojistné se stanovuje procentní sazbou z vyměřovacího základu za rozhodné období
 - VZ pro ZC - je hrubá mzda
 - VZ pro ZL - je to úhrn příjmů -> vyměřovacích základů jejich ZC, rozlišujeme zde pojem organizace (zaměstnává 25 a více ZC a malá organizace zaměstnává do 25 ZC)
 - VZ pro OSVČ - je částka, kterou si určí, ne však méně než 50% z příjmů z podnikání a její SVČ po odečtení výdajů nutných na jeho dosažení zajištění a udržení. Byla-li OSVČ v kalendářním roce také vedlejší SVČ, stanovuje se daňový základ jako poměrná část DZ, tak že se celá částka vydělí počtem kalendářních měsíců, ve kterých toto prováděla.
 - VZ pro osoby dobrovolně účastné na důchodovém pojištění je částka, kterou si určí, ne však méně než $\frac{1}{4}$ průměrné mzdy platné v kalendářním roce
- rozhodné období kromě OSVČ je pro všechny kalendářní měsíc, pro OSVČ kalendářní rok

SAZBY POJISTNÉHO

- pojistné si musí poplatníci vypočítat sami a zaokrouhuje se na celé koruny nahoru

U zaměstnavatele

- 26% z VZ (z toho 21,5% důchodové pojištění; 3,3% nemocenské pojištění; 1,2% na státní politiku zaměstnanosti)

U zaměstnance

- 6,5% na důchodové pojištění

U OSVČ

- 29,2% (z toho 28% na důchodové pojištění; 1,2 % na příspěvek na státní politiku zaměstnanosti)
- Si může dobrovolně platit nemocenské pojištění 2,14%

U osob dobrovolně účastných na důchodovém pojištění

- 28% na důchodové pojištění

DŮCHODOVÉ POJIŠTĚNÍ

- Zákon č.155/95 Sb.
- Tento zákon upravuje DP pro případ staří, invalidity případně úmrtí živitele.

- ZL musí vést pro každého pojištěnce evidenční list DP.
- Každý pracující včetně pracujícího důchodce jej má veden ve trojím vyhotovení, pokud ZC u ZL vykonává více výdělečných činnosti, které se překrývají, vede ZL pro každou z nich samostatný ELDP (evidenční list důchodového pojištění).
- Organizace jej vyhotovuje ve trojím vyhotovení jeden se posílá na OSSZ (okresní správa sociálního zabezpečení), dva si ponechává ZL s tím, že každoročně jej pojištěnec musí podepisovat.

Typy důchodu

- Starobní
 - podmínkou pro přiznání starobního důchodu, je dožití věkové hranice a splnění lhůta doby pojištění
 - výše starobního důchodu se skládá ze základní výměry a z procentní výměry; základní výměra je 2 170,- Kč + procentní výměra se vypočítává podle hrubých příjmu z EVDP-bližší výpočet viz. www.mpsv.cz
- Vdovský, vdovecký
 - vdova má nárok na důchod po zesnulém manželovi, pokud byl poživitelem starobylého důchodu nebo splnil ke dni smrti podmínku potřebné doby pojištěné nebo zemřel v důsledku pracovní úrazu, totéž platí pro vdovce
 - vdovský důchod náleží vdově po dobu 1 roku od smrti manžela, déle pak pokud pečuje o nezaopatřené dítě nebo pečuje o rodiče své nebo svého manžela, kteří s ní žijí ve společné domácnosti a jsou závislí na péči jiné osoby, a nebo je sama invalidní ve III. stupni
 - vdovský důchod je vratný (obnovitelný), nárok zaniká uzavřením manželství s jiným manželem
- Invalidní
 - podmínky: pojištěnec má právo na invalidní důchod, jestliže nedosáhl věku (65 let) a stal se:

- invalidním a získal potřebnou dobu pojištění, pokud nezískal ke dni vzniku invalidity podmínky nároků na starobní důchod
 - jestliže se stal invalidním v důsledku pracovního úrazu
 - pojištěnec je invalidní, jestliže jeho pracovní schopnost z důvodu dlouhodobého nepříznivého zdravotního stavu poklesla o nejméně 35% - 49% (I.), nebo poklesla o nejméně 50% - 69% (II.), nebo poklesla nejméně o 70% (III.), podle toho se rozlišuje invalidní I., II. a III. stupně
 - pracovní schopnosti se rozumí schopnost pojištěnce vykonávat výdělečnou činnost odpovídající jeho schopnostem, tuto pracovní schopnost posuzují tzv. odborné lékařské posudkové komise (OLPK)
 - výše invalidního důchodu se skládá z všeobecného VZ a procentní výměrou podle toho jedná-li se o invalidní důchod I., II. nebo III. stupně
-
- Sirotčí
 - nárok na sirotčí důchod má nezaopatřené dítě, zemřel-li rodič nebo osoba, která převzala dítě do péče nahrazující péči rodičů
 - pobírá se do doby své zaopatřенosti
 - zaniká osvojením
 - je vratné

NEMOCENSKÉ POJIŠTĚNÍ

- Tento zákon upravuje nemocenské pojištění pro případ dočasné pracovní neschopnosti, nařízení karantény, těhotenství a mateřství a ošetřování člena domácnosti nebo péče o něj.
- Účast na NP se vztahuje na ZC a OSVČ.
- ZC jsou povinně účastní na NP, OSVČ dobrovolné.
- Povinná účast na NP u ZC vzniká pokud:
 - vykonává práci na území ČR v pracovním vztahu, který tuto účast dokládá
 - rozsah zaměstnání trvá minimálně 15 dnů
 - odměna tzv. rozhodný příjem je minimálně 2 000 Kč

- Účast je povinná osoby, které byli jmenováni do funkce vedoucího správního úřadu (starosta, hejtman, primátor).
- Vztahuje se rovněž na zahraniční zaměstnance,

Dávky NP

• Nemocenská dávka

- Nemocenské se vyplácí vždy až od 22. kalendářního dne trvání dočasné pracovní neschopnosti a to za kalendářní dny.
- Po dobu první 22. dní kalendářních poskytuje ZL tzv. „náhradu mzdy“, přičemž tato náleží ZC pouze za pracovní dny a navíc, vždy až od 4. dne, poněvadž první 3 dny dočasné pracovní neschopnosti jsou tzv. „karenční doba“ = se ale nepočítá u pracovní neschopnosti, která vznikla v důsledku pracovního úrazu, a nebo jako nařízená karanténa
- Výše nemocenské činí 60% DVZ od 23. do 30. dne trvání dočasné pracovní neschopnosti. Od 31. do 60. dne trvání pracovní neschopnosti 66% DVZ. Od 61. dne trvání pracovní neschopnosti 72% DVZ.
- Výpočet náhrady mzdy za prvních 22. dnů
- Vypočítává se průměrný výdělek z předcházejícího odpracovaného čtvrtletí a slouží k tomu průměrná hodinový výdělek (hrubý výdělek se vydělí počtem odpracovaných hodin tj. včetně přesčasů), avšak ZL nevychází v náhradě mzdy z celkové částky, používá se totiž redukce mzdy a to tak, že 1. redukční hranice činí 123,795, 2. redukční hranice činí 41,16, 3. redukční hranice činí 61,845 a dále se nepřihlíží.

• Ošetřovné („paragraf“)

- Ošetřovné náleží zaměstnanci, který musí pečovat o nemocného člena domácnosti, který s ním žije ve společné domácnosti, a nebo jestliže musí pečovat o dítě mladší 10 let, které onemocnělo, a nebo předškolní zařízení, které toto dítě navštěvuje byla nařízena karanténa.

- Uplatnit tuto dávku může pouze jeden z rodičů a nárok na ní je 9 dní.
- U samoživitelky, která pečuje o min.2 děti činní toto ošetřovné 14 dnů.

- **Vyrovňovací příspěvek v těhotenství a mateřství**

- Náleží pouze ženě, která pečuje o dítě mladší 2 let popřípadě je těhotná a výkon dosavadní práce by mohl ohrozit ji nebo její plod a z toho důvodu byla převedena na výkon jiné práce, kde dokazuje nižšího příjmu, zaměstnavatel ji v tomto případě musí vyrovnat ušlý příjem do výše redukovaného DVZ.

- **Peněžité pomoci v mateřství („mateřská“)**

- U této dávky platí základní podmínka, a to že v posledních 2 letech před vznikem nároku musí trvat pojištěnkyni účast na pojištění alespoň 270 dnů.
- Peněžité pomoci v mateřství se vyplácí po dobu 28 týdnů (jedná-li se o více četný porod 37 týdnů) a platí, že se může začít vyplácet teprve 6 týdnů před termínem plánovaného porodu.
- Tato dávka může být vyplacena i otci dítěte, který na základě písemné smlouvy s matkou musí doložit, že přebírá dítě do své péče, totéž v případě, že z důvodu smrti matky přebírá dítě do své péče, dávka mu však náleží pouze po dobu max. 22 týdnů, rovněž platí možnost střídavé péče, výše činí 70% DVZ, které se zde neredukuje a to za každý kalendářní den.

PŘÍSPĚVEK NA STÁTNÍ POLITIKU ZAMĚSTNANOSTI

- Tento příspěvek slouží k financování rekvalifikačních kurzů a dalších projektu úřadů práce.